

Ereğli kömür havzasındaki ocakların Devletçe işlettilirilmesi hakkında kanun

(Resmî Gazete ile neşir ve ilân : 5/VI/1940 - Sayı : 4527)

No.
3867

Kabul tarihi
30 - V - 1940

BİRİNCİ MADDE — Ereğli kömür havzası dahilindeki kömür ocaklarının tamamının veya bir kısmının Devletçe işlettilirilmesine karar vermeğe İcra Vekilleri Heyeti salâhiyetlidir.

Bu ocakların Devletçe işlettilirilmesi zamanı bir defaya mahsus olmak üzere karamame ile tesbit ve ilân olunur.

İKİNCİ MADDE — Birinci madde mucibince verilen kararın ilânından sonra Zonguldak mıntakası İktisad müdürlüğü tarafından imtiyaz ve imal ruhsat tezkeresi sahibleri namına ocaklarındaki mesul müdürlere ikişer mümessil intihab edilerek bunları üç gün içinde Zonguldak mıntakası İktisad müdürlüğüne bildirmeleri tebliğ olunur. Bu müddetin hitamında mümessilin intihab edildiği bildirilmez veya intihab olunduğu bildirilen mümessiller üçüncü maddede yazılı işlerin görülmesi için davet olundukları toplantıya gelmezlerse, mezkûr müdürlüğün müracaati üzerine Zonguldak vilâyetinin en yüksek dereceli hâkimi bu mümessilleri tayin eder.

ÜÇÜNCÜ MADDE — İkinci madde mucibince intihab veya tayin edilen mümessiller İktisad vekâletinin aynı sayıda tayin edeceği mümessillerle birlikte ocaklardaki menkul ve gayrimenkullerin mikdar ve hali hazır vaziyetlerini gösteren bir zabıt varakası tanzim ederler.

İmtiyaz ve imal ruhsat tezkeresi sahibleri mesul müdürleri tarafından mün-tehab veya hâkim tarafından tayin edilen mümessiller yukarıki fıkrada yazılı zabıt varakasının tanzimi için mıntaka İktisad müdürü tarafından yapılacak tebliğ üzerine en çok bir hafta içinde işe başlamaları lâzımdır.

İşe başladıktan sonra on beş gün içinde zabıt varakalarının tanzimi mecburidir. Zabıt varakaları üç nüsha olarak tanzim edilip bir nüshası alâkalı zat veya müesseseye, bir nüshası Ereğli kömürleri işletme idaresine ve bir nüshası da İktisad vekâletine gönderilir.

DÖRDÜNCÜ MADDE — Zabıt varakalarının üçüncü madde mucibince Ereğli kömürleri işletme idaresine tevdiini takib eden ay başından itibaren bu idare ocaklara ve bütün müstemilât ve teferruatına vaziyed eder.

Birinci fıkra mucibince Ereğli kömürleri işletme idaresinin el koyduğu tarihten itibaren imtiyaz ve imal ruhsat tezkeresi sahiblerinin, müstecirlerin ve intifa hakkı sahiblerinin ocaklar ile alâkası kesilmiş olur.

BEŞİNCİ MADDE — Zabıt varakalarile tesbit edilen ocaklardaki menkul ve gayrimenkullerin kıymetleri ikisi İktisad vekâletinden tayin ve ikisi de ocak mesul müdürleri tarafından intihab edilecek dört mümessil tarafından takdir olunur.

İkinci maddede yazılı zabıt varakası tanzimi işi için mümessil intihabı hakkındaki tebliğ ile beraber kıymet takdiri için de bir ay içinde iki mümessil seçilmesi ocak mesul müdürlere bildirilir. Bu müddet zarfında mesul müdürlükler

mümessil intihab etmezler veya intihab edildikleri halde kıymet takdiri için birbirini müteakib üç toplantıya gelmez, yahud gelemiyecek mümessil yerine üç gün içinde yeni bir mümessil seçilmezse mıntaka İktisad müdürünün müracaatı üzerine bu mümessiller de mahallin en yüksek dereceli hâkimi tarafından tayin olunur.

Kıymet takdiri işi vekâlet ve mesul müdürlerin tayin ve intihab edeceği dört mümessilden teşekkül edecek komisyon tarafından yapılır. Komisyonlar dört mümessilin huzurile toplanırlar ve kararlarını ekseriyetle verirler. Komisyonlar el koydukları işleri altı ay içinde intaç ederek karara bağlamağa mecburdurlar. Verilecek kararların birer nüshası İktisad vekâletile alâkalı zat veya müesseseye tebliğ olunur. Altı ay içinde karara bağlanmıyan işler altıncı maddede yazılı hakem heyetine tevdi olunur. Komisyon kararları aleyhine bu kararların tebliği tarihinden itibaren bir ay içinde altıncı maddede yazılı hakem heyetine itiraz olunabilir. Bu müddet içinde itiraz edilmeyen komisyon kararları katidir.

ALTINCI MADDE — Hakem heyeti, Temyiz mahkemesi birinci reisile Devlet şûrası ve Divanı muhasebat reislerinden teşekkül eder.

Reislerden birinin mazereti bulunduğu takdirde mensub oldukları heyetlerin daire reislerinden veya azalarından kendilerinin seçecekleri birer zat hakem heyetine dahil olur. Hakem heyeti vukubulan itirazları ve beşinci maddeye göre kendilerine tevdi olunan işleri en kısa bir zamanda tedkik ederek karara bağlar.

Hakem heyeti tarafından yapılan tedkiklerde Hukuk usulü muhakemeleri kanununun 529 ncu maddesi hükmü müstesna olmak üzere tahkime müteallik hükümleri tatbik olunur.

YEDİNCİ MADDE — Kıymet takdirinde, sekizinci maddede yazılı olan tesisatın irad ve amortismanları hariç olmak üzere; yıkama tesisatı da dahil olduğu halde madenlerin biçümle tesisatı ile işletmeye mahsus demirbaşlar için maden işletmesinden temin edilecek safi kâr ve amortismanlar yekûnu esas tutulur. Safi kâr, bilânçolarda görünen safi kârdan başka Etibanka ödenmesi iktiza eden icar bedellerini de ihtiva eder.

Normal işletme halinde bulunan ve cevher ihtiyatlarına göre istihsal miktarını azaltmadan bu işletmeyi en az yirmi sene idame edebilecek olan madenlerde safi kâr ve amortismanlar yekûnu olarak kıymet takdirine takaddüm eden son beş sene vasatı alınır.

Normal işletmesinin beş senelik mazisi olmayan madenlerde safi kâr ve amortismanlar yekûnu mevcut işletme neticeleri nazara alınmak suretile istihsal kabiliyetleri ve maliyet fiatleri takdir edilmek ve satış fiatleri olarak kömürün dörtte üçü iç, dörtte biri dış piyasaya sevk edildiği farzile 1939 senesi temmuz ayına mahsus resmi nisbî cedvellerine esas tutulan hamule fiatleri alınmak suretile tesbit olunur. İkinci ve üçüncü fıkralar mucibince tesbit edilmiş senelik kârın yedi misli madene kıymet olarak kabul olunur.

Madenin ömrü yirmi seneden az olduğu takdirde kıymet; yerine göre ikinci veya üçüncü fıkralar mucibince tesbit olunacak safi kâr ve amortismanlar yekûnu, yüzde 14 iskonto haddi ve madenin devamı müddeti üzerinden hesap olunacak resülmalden ibarettir.

SEKİZİNCİ MADDE — Santraller, kok, sömükok, briket fabrikaları gibi tesisatın ve bunların teferruat ve müstemilâtının, bilûmum meskenlerin ve içti-

maî tesisatın ve bunlara müteferri menkullerin kıymetlerinin tesbitinde defter kıymetleri esas tutulur.

Defterlerde kıymeti hazırası mukayyed olmayan veya defter kıymetleri vaziyetlerle nisbetsiz derecede yüksek görünen tesisat için takdir tarihindeki tesis veyahud satın alınma fiyatından normal amortismanlar çıkarılmak veya tesisatın bakım vaziyetleri ve bu günkü halleri nazara alınmak suretile kıymet takdir olunur.

DOKUZUNCU MADDE — Depo ve mağazalarda mevcut yedek alât ve malzemeye faturaya müstenid maliyet fiyatları üzerinden, direk stoklarına takdir tarihindeki piyasaya göre kıymet takdir edilir.

ONUNCU MADDE — Üzerinde icar veya intifa hakkı teessüs etmiş olan madenler için takdir edilen kıymetten, hilâfına mukavelelerinde sarahat olmadıkça mağaza mevcudlarıyla ve stok halindeki işletme malzemesine karşılık teşkil eden kısmı müstecire aid olmak üzere bakiyesi mukavelelerindeki esaslar dairesinde imtiyaz veya imal ruhsat tezkeresi sahibleriyle müstecirler ve intifa hakkı sahipleri arasında taksim edilir.

ON BİRİNCİ MADDE — Dokuzuncu maddede yazılı eşya bedelleri kıymet takdiri muamelesinin katileşmesini müteakib peşin olarak ödenir.

Birinci fıkra haricinde takdir edilecek kıymetler mukabilinde hak sahiplerine Hazinece yüzde beş faizle bono verilir. Faiz, dördüncü maddede yazılı vaziyet tarihinden itibaren hesaplanır. Takdir edilecek kıymetlerin itiraz edilmeyen kısmına aid bonolar altıncı madde hükmüne tevfikân yapılacak itiraz neticesi beklemeksizin derhal verilir.

Bonolar takdir muamelesini takib eden malî sene iptidasından itibaren Maliye vekâleti bütçesine konacak tahsisatla on sene içinde ve on müsavi taksitte itfa olunur.

Bu madde hükmüne tevfikân bedeli ödenecek kıymetler işletme idaresinin sermayesine ilâve edilir.

ON İKİNCİ MADDE — Ereğli kömürleri işletme idaresinin çalışması için lüzumlu olduğu İktisad vekâletince tasdik edilen arazi ve binalardan eşhasa aid olanlar 3710 numaralı kanun hükümleri dairesinde istimlâk edilir.

Hazineye aid bina ve arazi Maliye ve İktisad vekâletleriyle Ereğli kömürleri işletmesi idaresi tarafından intihab edilecek birer kişiden mürekkeb komisyon tarafından takdir edilecek bedel mukabilinde mezkûr işletmeye temlik edilir. Komisyon kararları katidir.

ON ÜÇÜNCÜ MADDE — 3444 sayılı kanunun üçüncü maddesinde gösterilen maden sütunlarına aid bedel tarifeleri İktisad ve Ziraat vekâletlerince müştereken tesbit olunur.

ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Bu kanunun tatbiki dolayısıyla yapılacak bilûm nakli mülkiyet ve ferağ muameleleri her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır.

Bu kanun mucibince mülkiyeti naklolunacak gayrimenkullerin taviz bedelleri fariğlere verilecek bedellerden ayrılarak Maliye vekâleti tarafından bir defada ödenir.

ON BEŞİNCİ MADDE — Hakem heyetinin tedkik edecekleri işlerden dolayı ücret verilmez. Ancak bu tedkikatın istilzam edeceği zarurî masraflarile har-

cırahları ve bu kanunun tatbikatının icab ettireceği diğer masraflar umumî hükümlere göre Etibank tarafından tesviye edilir.

MUVAKKAT MADDE — Devletçe işlettirilecek ocaklarda mevcut olup bu kanun mucibince Devlete intikal edecek olan nakil vasıtalarından İktisad vekâletince liüzum görülenlerinin işletme hizmetlerinde kullanılması caizdir. Bunlar 1940 yılı muvazenei umumiye kanununa bağlı D cedveline ilâve olunur.

ON ALTINCI MADDE — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

ON YEDİNCİ MADDE — Bu kanunun hükümleri İcra Vekilleri Heyeti tarafından icra olunur.

31 mayıs 1940

<i>Cümhuriyet Reisiğine yazılan tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	31 - V - 1940 ve 1/290
<i>Bu kanunun neşir ve ilânının Başvekilliğe bildirildiğine dair Cümhur Reisiğinden gelen tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	31 - V - 1940 ve 4/694
<i>Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların cild ve sayfa numaraları</i>	:	Cild Sayfa 7 150 11 166,199,217:221,404:407,408,469:472